

lék: a tapasztalatlanság és a tisztesség. Az utóbbi eset nem forog fenn akkor, ha akár a csábító, akár az elcsábított még érvényes házassági kötelékben él. Nem jár csábításért kártérítés akkor, ha a viszony ágyassággá fajult. A csábítás elkövetési cselekménye: bizonyos lelki alárendeltség kihasználása. Ezt megteremtí a függő viszony — munkaadó és munkavállaló, keresztapa és keresztleány, kántortanító és tejkihordó leány, orvos és páciens, hadisegélyes asszony és köztisztviselő — vagy a házassági ígéret. Az utóbbinál azonban a gyakorlat megkívánja, hogy a házassági ígéret legyen az oka a viszony megkezdésének. Előadó rátért a jegyszegés és a csábításért járó kártérítés közötti fogalmi különbségre. A kettő találkozhatik ugyan, fogalmilag azonban lényeges különbségek állanak fenn közöttük. A jegyszegés: szerződészegés, aminek következtében szerződésképeség szükséges hozzá. A csábítás: magánjogi deliktum. Lehetséges jegyszegés csábítás nélkül és csábítás is jegyszegés nélkül. A csábításért járó kártérítés összegének meghatározásánál aból indul ki a gyakorlat, hogy a kárösszegnek alkalmasnak kell lennie arra, hogy ugyanoly arányban javítsa a nő férjhezmenési lehetőségeit, mint amilyen arányban azokat a csábítás ténye rontotta. Megemlítendő a kir. Kúriának az az álláspontja, hogy az intaktság elvesztésének hátránya súlyosan éri a nőt, bármely társadalmi osztályhoz tartozzék is. Felelős a csábító azért a kárért is, amely szülés esetén a szülésből visszamaradt betgség folytán keletkezett munkaképtelenség következménye.

Az előadáshoz fűződő vita során az elnöklő dr. Beck Salamon, dr. Székely Lajos, dr. Wagner Lilla, ifj. dr. Szigeti László, dr. Besnyő Bernát, dr. Blau György és dr. Gál Dezső szólaltak fel.

Dr. Groák László: „Gazdasági struktúraváltozások kihatása a társasági jogra” címmel január 10-én előadást tartott a civiljogászok vitatársaságában. Az előadás címe jelzi, hogy ezúttal a vitatársaságban nem a tiszta juris prudentiának problémáiról volt szó, hanem közgazdasági vonatkozásokkal telített kérdésekről. Az előadó azzal az ellentéttel foglalkozott, amely a gazdasági életben vezető szerepet játszó nagytőke-koncentrációk valóságos szerkezete és jogelméleti felépítése között mutatkozik. Bemutatta, hogy a modern gazdasági fejlődés miképpen távolodott el attól az individuális szemléletű gazdálkodástól, amelynek elvi alapjain áll ma is jogrendszerünk. A gazdálkodás nagy struktúraváltozása gazdaságtani és szociológiai problémák tömegét vetette fel, amelyekben lehetetlen továbbra is fenntartani egy negatív irányú és tisztán individuális szellemű társasági szabályozást. Úgy a részvényjognak, mint a szövetkezeti jognak organikus reformja az előadó szerint elkerülhetetlen, különös tekintettel arra, hogy a reformjavaslatok egyes nagyfotosságú intézményeinek most már nemcsak garanciális szerepet kell betölteni, hanem gazdaságszervezési célokra is felhasználhatók. Kiemelte a Kun cz által is nyomatékosan propagált hites könyvvizsgálói intézménynek és a mérleg-valódiság biztosításának különös fontosságát.

A megreformált részvényjog keretében a pénzügyi és gyáripari koncentrációk megfelelő kiépítését és irányítását tartja lehetőnek, amelyben újra megvalósítandó a részvénytársaságnak tőkeakkumuláló, azaz kistőkékéket nagy produktív-képes tőkékké összegyűjtő

funkciója. Nemcsak ezen intézmények tökéllátásának javítása céljából bír ez jelentőséggel, hanem azért is, mert ezáltal a nagyközönség széles rétegei kapcsolódhatnak be, vállalhatnak érdekeltséget a tökekoncentrációk szervezeteinél.

Az előadó foglalkozott a mezőgazdálkodás megszervezésének problémájával, amelyet termelő szövetkezetek elterjesztésével talál megoldhatónak. Ezek nemcsak a szövetkezetbe tömörült mezőgazdaságok termelését tudják irányítani és termelvényeiket standardizálni, hanem a termelvények elhelyezésére, valamint gazdasági szükségletek kollektív beszerzésére is eredményesen felhasználhatók. Mindkét társasági forma autonómiáját egy magasabb ellenőrzés és irányítás lehetősége által szűkíthetőnek találja, amelyben a közérdek szempontjai, a nemzeti termelés feladatai érvényesülnek. Az előadó hangsúlyozta, hogy abban az evolúcióban, amely a gazdálkodás struktúráváltozását kíséri, béke, nyugalom és fejlődés csak úgy biztosítható, ha a jogeszmé ethikai és logikai elemei a gazdasági átalakulást kísérő jogi szabályozást maradék nélkül áthatják. Ebben a szemléletben valósítandó meg a nemzeti öncélúság és szolidaritás gondolkörében felépített rend, fegyelem és haladás, amelynek magasabbrendű igazságossága egy magasabbrendű szolgálat következménye.

Az előadáshoz hozzászóltott Hoff György, aki az előadás különös értékét látta abban, hogy az előadó a gazdasági élet jelenségein keresztül vizsgálta a jogalkotás feladatait. Ez a módszer szerinte az ú. n. Interesten juris prudenz szemléletének felel meg, amely a jogszabályok mögött rejlő érdekharcra irányítja figyelmét. Az előadó következtetéseivel azonban nem ért mindenben egyet.

A vitát Beck Salamon elnöki zárószava rekesztette be. Kiemelte az előadó által ismertetett kérdésekből különösen azokat, amelyek felhasználhatók az elmélet és a valóság ellentéteinek ki-küszöbölésére.

Dr. Hoff György: A hités könyvvizsgálók kötelességei címmel január 17-én előadást tartott a civiljogászok vitatársaságában. Az előadó rámutatott arra, hogy az 1875. évi kereskedelmi törvény előkészítőbizottságának jegyzőkönyvéből kitűnik, hogy a Kt. megalkotói az akkor bevezetett felügyelőbizottságban olyan társasági szövetet kívántak létesíteni, amely teljesen megegyezik a hités könyvvizsgálói intézmény modern eszméjével. A magyar jogfejlődés azonban nem követte a Kt. előkészítői által kijelölt utat, s így most külföldről — elsősorban az angol jogrendszerből — kell a hités könyvvizsgálói intézményt recipiálnunk. A kft.-ről és a csendes társaságról szóló 1930. évi V. t.-c., amely a hités könyvvizsgálói intézményt — bár nem kötelező formában — bevezette, a hités könyvvizsgálók kötelességét „az ügyvezetés állandó ellenőrzése”-ben jelöli meg. Az „ügyvezetés ellenőrzésének előírása azonban csak annyiban helytálló, amennyiben a revízió alapjául vett számvitel az ügyvezetés vetületét alkotja. és a hités könyvvizsgáló az ügyvezetés törvényszerűségét is felülvizsgálni tartozik. Az ellenőrzés állandósága a magyar hités könyvvizsgáló jellegzetessége. A vizsgálatnak ki kell terjeszkednie az alaki szabályszerűség, az anyagi helyesség és a jogszerűség szempontjaira, — egyébként a legalitás szempontja — tágabb értelemben — az alaki és anyagi revízió követelményét magában is foglalja. A leltártételek esetében legalább is a leltárfelvétel és értékelés módjának helyességét feltétlenül ellenőrizni kell; az ügyvezetőktől és a társasági alkalmazottaktól nyert szóbeli felvilágosításokat óvatosan kell fogadni. A jelentéstételi kötelesség tárgyalása kapcsán megvonta az előadó a revizori jelentés tartalmának határait, kiemelve, hogy annak felső határát a törvény által is védendőnek elismert vállalati érdek szolgálata szabja.